

PREDSJEDNIK IVAN BRAJOVIĆ (01.03.17 18:43:13)

Poštovani poslanici, građanke i građani Crne Gore, otvaram **Drugu posebnu sjednicu prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja** u 2017. godini Skupštine Crne Gore 26. saziva.

Podsjećam da sam sazvao Skupštinu na ovu sjednicu saglasno Poslovniku Skupštine Crne Gore. Kao što znate, danas će se, shodno članu 89 Poslovnika Skupštine Crne Gore, poslanicima obratiti gospođa Federika Mogerini, visoka predstavnica Evropske unije za vanjske poslove i bezbjednosnu politiku i potpredsjednica Evropske komisije koja boravi u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori.

Kolege poslanici, dozvolite mi da, u vaše i svoje ime, pozdravim naše uvažene goste. Pozdravljam Dragoljuba Draškovića predsjednika Ustavnog suda Crne Gore, Vesnu Medenicu predsjednicu Vrhovnog suda, Ivicu Stankovića vrhovnog državnog tužioca, Zorana Pažina potpredsjednika Vlade za politički sistem, unutrašnju i vanjsku politiku i ministra pravde, Aleksandra Andriju Pejovića ministra evropskih poslova, Radoja Žugića guvernera Centralne banke, Milana Dabovića predsjednika Senata Državne revizorske institucije, kao i predstavnike diplomatskog kora akreditovane u Crnoj Gori.

Čast mi je da, u vaše i svoje ime, pozdravim Federiku Mogerini, visoku predstavnicu Evropske unije za vanjske poslove i bezbjednosnu politiku i potpredsjednicu Evropske komisije. Koristim priliku da gospođi Mogerini zahvalim na stalnoj podršci koju Evropska komisija pruža Crnoj Gori, u naporima da obezbijedi dugoročnu stabilnost države i regiona, jačanje vladavine prava i dostizanje evropskih demokratskih vrijednosti. Radnu posjetu našoj zemlji i ličnu inicijativu visoke predstavnice Evropske unije da se obrati Skupštini Crne Gore 26. saziva, doživljam kao posebnu čast i priznanje za reforme koje sprovodimo u cilju obezbjeđivanja napretka naše zemlje i njenih građana.

Pozivam gospođu Mogerini da uzme riječ. Izvolite.

FEDERICA MOGHERINI (01.03.17 18:45:31)

Predsjedniče Parlamenta, poslanici, predstavnici vlasti, ambasadori,

Prije svega, zaista sam počastvovana što sam ovdje sa vama i što imam priliku da se obratim Parlamentu, domu svih građana Crne Gore, mogu reći i srcu svake demokratije, a to važi i za Crnu Goru.

Tužna sam što vidim da su mnoga sjedišta u ovoj prostoriji prazna danas. Takođe, tužna sam i zbog toga što opozicija nije prihvatila moj lični poziv da nam se pridruže ovdje na ovoj razmjeni gledišta. Ne samo zato što je parlament srce demokratije već zato što znam da je podrška integracije u Evropsku uniju nešto što prevazilazi partijske linije i podjele.

Vjerujem i nadam se da moja poruka koju ovdje danas iznosim može da dopre do svih građana, do svih partija, ne samo onih koji su ovdje u ovoj prostoriji s nama već se nadam da će i cijela zemlja biti ujedinjena. Nadam se da ova poruka može biti jasna, direktna i jednostavna. To je da je Evropskoj uniji stalo do Crne Gore i do drugih zemalja Zapadnog Balkana i još više od toga. Moram reći da su vrata Evropske unije otvorena za Crnu Goru i za cjelokupni region. Zamišljamo i želimo zajedničku budućnost svih naroda ovog kontinenta. Želimo da svi budete u našoj Uniji. Znam da narod Crne Gore, takođe zamišlja i želi da ima svoju zajedničku budućnost unutar Evropske unije.

Kao što znate, tokom narednih dana nastaviću putovanje, obići ću sve zemlje Zapadnog Balkana i jako mi je stalo da posjetim tokom jednog putovanja sve zemlje. Već sam to jedanput radila kada sam bila ministarka vanjskih poslova Italije, a to zato što vjerujem da je regionalna saradnja suštinski važan dio našeg grada, suštinski važana dio za vaše građane, a tako i za put ka Evropskoj uniji.

Željela sam da počnem svoje putovanje ovdje, upravo u Crnoj Gori djelimično zbog pozitivne uloge koju Crna Gora ima u regionalnoj dinamici, zbog toga što imate izuzetne odnose sa svim komšijama i, takođe, zbog toga što su u ovom regionu sjećanja na rat još uvijek svježija. I to ne samo zbog ovoga. Takođe, Crna Gora je mlada zemlja, jedna od najmlađih u svijetu. Iako Crna Gora ima dugu, stotinama godina dugu istoriju, obnovili ste nezavisnost prije deset godina i,

koliko se sjećam, predsjednik Turske je bio ovdje na proslavi desetogodišnjice nezavisnosti.

Od trenutka kada je ova zemlja obnovila svoju nezavisnost, odlučili ste racionalno, s puno svijesti, da krenete na put ka Evropskoj uniji, da krenete na put evropskih integracija. Aspiracija da budete dio zajedničke evropske porodice je nešto što je zapisano u DNK Crne Gore. Crna Gora je ostvarila nevjerovatan napredak. Znam situaciju, znam da je svakodnevni život težak, a moram vam reći da je teško i Evropskoj uniji i taj dio se neće završiti kada budete i članica Evropske unije. Život je težak i u Evropskoj uniji. Moram reći da, ako pogledate kakav su napredak ove zemlje ostvarile, to je fantastično i ne samo u pogledu članstva u Evropskoj uniji, tako da možemo reći da je Crna Gora zemlja koja predvodi proces evropskih integracija. Ako pogledate druge različite aspekte progresa, dakle ekonomija je u stalnom rastu, turizam se razvija i moram vam reći da imate divnu zemlju, na koraku ste do ulaska u NATO i vidim da ste danas dobili vrlo dobre vijesti, vezano za taj proces, iz Kanade. Angažovani ste na međunarodnoj areni, vaš doprinos u vojnim misijama, uključujući i vojnu misiju u Maliju, je značajan, pregovori u pristupanju Evropskoj uniji i dalje napreduju, tako da nema sumnje u ovom trenutku da ste vi neko ko predvodi ovim procesom.

Crna Gora može i biće dio Evropske unije. Ovo nije san koji je daleko od nas. Znam da je proces sam po sebi važan i da svaka reforma kroz koju prolazite sama po sebi unapređuje zemlju i živote vaših građana. Međutim, mogu najiskrenije da vam prenesem jednu poruku koja nije ovdje unesena u moj izvještaj, u moj govor. Želim da kažem da je tačno da sam proces ima svoju vrijednost, ali nemojte posmatrati ovaj cilj kao daleki san. Vrata jesu otvorena i vi možete na ta vrata doći i ući. Ovo je realna mogućnost. Ovo je mogućnost za koju mi treba da se potrudimo da se ona ostvari. To moramo uraditi zajedno. Ne postoji nijedan drugi način, jedino zajedno to možemo ostvariti. Odgovornost za ovo leži na našoj političkoj generaciji, a moje iskustvo mi govori, jer ja sam iz generacije koja je ušla u politiku tj. koja je ušla upravo u politiku u vrijeme kada se rat ovdje odvijao, tako da moram reći da je ovo jedan generacijski izazov da vidimo da je Evropa ujedinjena. Odgovornost je na ovoj generaciji za to, a ne na narednoj. Moj lični cilj bio bi da mandat završim za dvije i po godine kada svih šest zemalja Zapadnog Balkana budu preduzele toliko puno koraka na ovom putu da taj proces postane zaista nepovratan. Ovo je važan, dobar cilj, da se postaramo da vrata budu ne samo otvorena već i da vi uđete kroz ta vrata. Vjerujem da možemo voditi Crnu Goru i zemlje Zapadnog Balkana, uvesti ih u Evropsku uniju i vjerujem da Evropska unija neće biti kompletna sve dok ove zemlje ne uđu u Uniju. To je u interesu zemalja Balkana, ali i u interesu država članica Evropske unije, one koje su već u Uniji uključujući i one na Balkanu.

Balkan se nalazi u srcu Evrope. Ni jedna politička granica ne može tu stvarnost da promijeni. To je stvarnost koja se bazira na geografiji, istoriji, kulturi i na zajedničkoj svijesti koju imamo, a to je svijest da će naša budućnost biti svijetla ukoliko budemo zajedno u Uniji. Ne govorimo ovdje samo o prošlosti već i o sadašnjosti i o budućnosti. Narod Balkana je evropski narod. Nekada čujemo kad se o ovome govori da neko se kreće ka Evropi. Moram reći i to je možda jedna vijest da ovo jeste Evropa. Narodi na Balkanu su Evropljani, oni zaslužuju iste prilike, iste zaštitne mjere, ista prava kao i svi ostali građani ovog kontinenta, onih zemalja koje su već u Uniji. Kao Italijanka znam i prosto ću reći ono šta se samo po sebi podrazumijeva, da nam geografija to govori, ali ja često govorim nešto što sam naučila tokom svoje prve posjete, to je da je Podgorica glavni grad jedne zemlje koji je najbliži Rimu, ako ne računamo naravno San Marino i Vatikan, i naše obale su vrlo blizu jedna drugoj. Jadransko more je jedno manje more, dakle gotovo jedno malo veće jezero. Granice se pomjeraju, kulture su se miješale, Luka Bar je uvijek bila jedna kapija između Istoka i Zapada, između raznih imperija, između Istočne i Zapadne Evrope i vaša istorija je istorija Evrope. I znate da istorija našeg kontinenta nije uvijek bila laka tj. radi se o istoriji susreta, ali i istoriji nasilja, ima mračnih stranica, neke od najmračnijih stranica čovječanstva koje ne možemo i ne bi trebalo da zaboravimo. Zato što mi treba da naučimo ponešto iz grešaka koje smo radili u prošlosti i te lekcije treba da podijelimo sa drugima.

Evropa je nastala od kontinenta koje su razdirali ratovi vjekovima, kontinent koji je već 70 godina središte mira, a ima naravno tu tamnu mrlju, a to je rat na Balkanu prije 20 godina, ali možemo da krenemo naprijed i imamo odgovornost za to. Regionalna stabilnost i rast su prisutni i to je pravo čudo. Zapravo to je rezultat jasnih političkih izbora, mudrih političkih izbora, rezultat vizije, posvećenosti i hrabrosti, ali regionalne stabilnosti i rast su i dalje i vrlo su osjetljivi. Obećanja

boljih uslova života ne prate uvijek napreci u drugim sferama i znam da mnogi ljudi ovdje u regionu zaista se suočavaju sa teškoćama uglavnom zbog teške ekonomske situacije. Globalna ravnoteža moći se takođe pomjera, a to vrši dodatan pritisak na postojeće stanje. Nedavno čak imali smo utisak da sam mir se ne smije uzeti zdravo za gotovo i upravo zato svoju posjetu u ovom momentu shvatam kao posjetu koja ima posebnog smisla. Ako pogledate izazove ali i mogućnosti u smislu ekonomske saradnje potpuno je jasno da možemo da se suočimo sa izazovima i prilikama samo ako radimo zajedno. U današnjem svijetu slabost mojeg komšije je i moja slabost i znam da je to koncept koji je teško ovdje na Balkanu prihvatiti. Možda se komšiji ne želi uvijek sve najbolje samo da bi vidjeli kako to izgleda u realnosti, a svijet, današnjica, mislim da nas istorija tome uči, jeste svijet u kome je slabost komšije i moja slabost, a nestabilnost i nasilje ili zaostajanje, nedostatak napretka je nešto što se prenosi lako na druge. I ne možete živjeti u iluziji da se na jednom ostrvu mira stabilnosti i rasta opšte dobrobiti u koliko oko vas stvari ne idu kako treba. Prema tome, moramo učiti kako da poželimo i komšijama sve najbolje i kako da sarađujemo sa komšijama kako bi se to dobro i ostvarilo.

Ako okrenete stvari to znači da u današnjem svijetu prednosti naših susjeda su i naše prednosti. Investiranjem u tu regionalnu saradnju pravite da kažem i investiciju u sopstveni razvoj. To je suština procesa evropskih integracija na kraju krajeva. U određenom trenutku u istoriji shvatili smo da ima mnogo više smisla da sarađujemo sa susjedima umjesto da pokrećemo ratove protiv njih. To se sve razvilo nakon Drugog svjetskog rata i to ne slučajno. Shvatili smo da je mnogo bolje da razvijamo zajednički biznis umjesto da ratujemo. Ponekad je moć novca jako dobar argument, ali naša istorija nije nestala unutar naših zemalja, među našim zemljama i mi ne želimo da naše razlike nestaju, ali zajedno te razlike možemo pretvoriti u izvor snage i to je učinila Evropska unija u svojim 70-ak godina postojanja. To je ono što zovemo jedinstvom u različitosti, snagom različitosti. Nažalost, to se ne može postići jednom i očuvati zauvijek. To jedinstvo u različitosti se mora stalno osnaživati ili će izumrijeti i tu imamo puno toga što možemo naučiti jedni od drugih.

Vjerujem da je Crna Gora izuzetno mjesto, specifično, jedinstveno mjesto na svijetu. To je jedna mala zemlja koja ima vrlo različite priče, jezike, nacionalnosti pa i medije, kako samo saznala. Ljudi u Crnoj Gori žive zajedno u različitosti, uz određeni stepen jedinstva, puno različitih identiteta koje egzistiraju, ali dijelite i osjećaj pripadnosti široj zajednici. Ne želim da budem naivna, ljudi iz našeg dijela svijeta normalno nijesu naivni i uvijek kažem da osjećam da sam dio ovog regiona, tako da ne želim da ovdje prikazujem neku ružičastu situaciju. Mislim da uopšte nismo u poziciji da to radimo. Koegzistencija nije jednostavna. Uzajamno razumijevanje i poštovanje ne dolaze prirodno sami od sebe i to je izazov sa kojim ćemo se suočavati kako bude rasla raznovrsnost i različitost na ovom kontinentu. Danas svi imamo izazov sa kojim se moramo suočiti, imamo višestruke identitete, lokalni, nacionalni, pripadnost državi pa i sama činjenica da smo Evropljani. Moram vam reći da u svemu tome nema kontradiktornosti. Ja sam iz Rima, ja sam Italijanka, ja sam Evropljanka, sve se to nadopunjuje. Znam da to nije baš poruka koju često čujete ovih dana, ali jedinstvo u različitosti jeste vrlo kompleksno pitanje, teško ga je postići, ali to je bogatstvo koje dijelimo, a to je posebno izazovno u vrijeme ove ekstremne političke pluralizacije.

Sve evropske demokratije sada su svjedoci ekstremnih situacija kada dijalog se čini nemogućim. Dolazim iz zemlje koja ima iskustva u tome. Ponekad mi se čini da je praktično nemoguće uopšte razgovarati. I ja sam bila poslanica u Nacionalnom parlamentu u Italiji. Možda ste vidjeli ponekad neke video snimke nekih teških trenutaka u našem parlamentu. Dakle, ja znam koliko to teško može biti i znam da situacija može jako da se zagrije. No to je sve u redu. Razlike su dio demokratije. Kada su u pitanju fundamentalni izbori jedne zemlje jedini put naprijed jeste da duboko udahnute da se fokusirate na potrebe vaših građana, na ono što oni traže od vas i da odgovorno služite svojoj zemlji.

Inkluzivni politički dijalog smatram da je od presudnog značaja za budućnost svake zemlje, uključujući i Crnu Goru. To je od presudnog značaja za demokratiju u zemlji, od presudnog je značaja za tu putanju, odnosno put kad Evropskoj uniji i vjerujem da sve strane moraju odraditi svoj dio i Vlada i opozicija, oni koji su prisutni ovdje danas i ono koji nijesu zajedno sa civilnim društvom, sa ljudima koji ne sjede u ovoj prostoriji, ali neće ni sjedjeti u njoj. Upravljanje razlikama ne neophodno ostavljanje po strani, već upravljanje razlikama u okviru pravila igre, naročito u

interesu građana Crne Gore jer njihov je interes u pitanju. Naravno, nijesam ovdje došla da vam kažem šta treba da radite, ne mogu vam dati savjet u tom pogledu, vi najbolje znate kako da služite svojim građanima. To je da odgovorno vršite svoju dužnost u demokratskim institucijama.

Politička borba može biti teška, u ovom regionu nekako i računate da će biti teška, ali treba ući u tu utakmicu, izaći na teren. Ovo je mlada država, ali sigurna sam da vaše društvo ima zrelosti da se izbori s ovom situacijom. Bez obzira koliko teški trenuci mogu biti sigurna sam da ćete naći rješenje, neophodan dijalog, neophodno razumijevanje, neophodnu posvećenost, pa i promjene ako je to potrebno. Sigurna sam da će opozicija moći opet da zauzme svoja mjesta u ovom parlamentu. Vjerujem da put ka Evropskoj uniji može biti moćna motivacija u potrazi za jedinstvom i u pokušaju da pomirite politička neslaganja. Čini mi se da je to ono što najveći dio vaših građana očekuje. Iako sam danas tu da vam kažem da su vrata otvorena, da prođete kroz njih, da uđete u Evropsku uniju, potreban je zajednički napor i nas i vas, naročito s vaše strane.

Put ka Evropskoj uniji može biti ta tačka ujedinjenja. Jer, u Evropskoj uniji nemate iskaze neprijateljstva prema bilo kome. Mi smo Unija koja je fokusirana na rast, na demokratiju, na razvoj. Mi ne prepoznajemo blokove i strahove. Mi ne prepoznajemo svoj identitet protiv nečijeg drugog identiteta već smo tu da gradimo mostove, bez obzira koliko to može biti teško. Ono što je nama jako važno jeste prvenstveno da zadovoljimo potrebe naših građana, a tu ima puno posla. To su prilično urgentna pitanja, bilo u oblasti ekonomije, bezbjednosti, infrastrukture, obrazovanja, šta god da navedete. Jako je dobro vidjeti da je Crna Gora puno učinila već je od kada je postala država kandidat, nove šanse su došle kroz našu uzajamnu saradnju. Tu bih pomenula par stvari, a jedna je meni bliska. Stotine studenata iz Crne Gore došli su na univerzitete u Evropi preko projekta "Erasmus +" koji obilježava 30. godinu postojanja. Ponosna sam što sam bila dio tog programa.

Drugo, ekonomija. Znam da se to ne prevodi uvijek u nova radna mjesta, naročito za mlađe ljude, ali ekonomija se brže razvija ovdje nego u mnogim drugim djelovima Evrope. Sada je od presudnog značaja da se nastavi tim putem i da se ubrza taj put. Ne govorim samo o ekonomskim reformama. Strani investitori moraju vjerovati institucijama zemlje, njenom pravosudnom sistemu. Jako mi je drago što vidim ovdje veliki broj predstavnika relevantnih organa iz sektora pravosuđa s nama. Poslovna zajednica mora znati da ista pravila važe za sve, da korupcija neće njihov život učiniti nemogućim i da sistem funkcioniše. Ovdje pomaže upravo taj put evropskih integracija. Nije suština da mi tražimo reforme već želimo da podržimo i pomognemo reforme koje će unaprijediti uslove u zemlji i koje će učiniti život građana boljim.

Ono što treba učiniti jeste da se uspostavi sistem koji garantuje vladavinu prava, koji je uvijek izvjestan i koji je sama kičma sistema. Morate imati visoke standarde u oblasti zaštite životne sredine i adekvatnu bezbjednosnu sigurnost. Morate imati veće šanse za žene u biznisu da biste oslobodili puni potencijal ove zemlje. Mogla bih da nastavim, tu ima puno stvari. To su reforme koje nijesu važne samo zato što Evropska unija to nameće kao uslov. To je važno zato što te reforme imaju stvarni uticaj na građane Crne Gore, na privredu Crne Gore, na društvo, pa čak i na funkcionisanje institucija u zemlji. To će učiniti ovu zemlju stabilnijom, konkurentnijom i pravičnijom. Znam da različite političke partije, različiti sektori u državi jesu svjesni te činjenice i svi podržavaju put ka Evropskoj uniji. To je jedan aspekt ovog jedinstva.

Da se vratim na odgovornost ove generacije. Sada je trenutak da se realizuju te reforme, ne za 20 ili 30 godina, vrijeme da se osigura mir na Balkanu, da se učini nepromjenjivim, nepovratnim je sada, vrijeme da Crna Gora ostvari napredak na putu ka Evropskoj uniji je sada. Nemojte dozvoliti da se neka politička borba, to je moj posljednji apel, ispriječi na tom putu. S naše strane, strane Evropske unije, mogu vam obećati, lično i u ime institucija koje ovdje predstavljam, da su vrata otvorena i da mi želimo da vi uđete na ta vrata i da ćemo mi učiniti naš dio i to konzistentno. Građanima Crne Gore ste potrebni vi, da ovu zemlju povedete korak dalje, da je uvedete u Evropsku uniju, zarad građana ove zemlje, zarad čitavog Zapadnog Balkana, vjerujte mi i radi čitavog kontinenta i radi same Evropske unije.

Hvala vam puno. Svima vama i vašim kolegama želim plodonosan rad.

Zahvaljujem visokoj predstavnici za vanjske poslove i bezbjednosnu politiku Evropske unije i potpredsjednici Evropske komisije gospođi Federiki Mogerini na inspirativnom izlaganju, posebno na stavu da je parlament centar svake demokratije gdje kreatori politika moraju da pokažu odgovornost i da odgovore na potrebe svojih građana.

Gospođo Mogerini, želim Vam uspješan nastavak posjete Crnoj Gori i regionu, kao i uspjeh u poslovima koje obavljate na dobrobit naše evropske zajednice.

Poštovane kolege, ovim je Druga posebna sjednica prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2017. godini završena. Hvala vam.